

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Wiesław Kozielowicz

w sprawie **J. R.** oraz **B. D.** – prokuratorów Prokuratury Rejonowej w W., po rozpoznaniu w Izbie Odpowiedzialności Zawodowej na posiedzeniu w dniu 20 lutego 2024 r. zażalenia E. S. na zarządzenie z dnia 15 grudnia 2023 r. w sprawie o sygn. akt I ZI 33/23 w przedmiocie odmowy przyjęcia wniosku o zezwolenie na pociągnięcie prokuratorów do odpowiedzialności karnej

postanowił:

utrzymać w mocy zaskarżone zarządzenie,

UZASADNIENIE

W dniu 8 maja 2023 r. do Sądu Najwyższego Izby Odpowiedzialności Zawodowej przekazano korespondencję E. S., którą zakwalifikowano jako wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej J. R. i B. D. - prokuratorów Prokuratury Rejonowej w W. Zarządzeniem z dnia 4 lipca 2023 r., sygn. akt I ZI 33/23, E. S. została wezwana do uzupełnienia braków formalnych pisma poprzez nadesłanie wniosku, który będzie sporządzony i podpisany przez pełnomocnika będącego adwokatem lub radcą prawnym, stosownie do przepisu art. 135 § 3 ustawy z dnia 28 stycznia 2016 r. Prawo o prokuraturze – dalej powoływana jako p.p.

W dniu 1 sierpnia 2023 r. E. S. nadesłała pismo, w którym wniosła o ustanowienie pełnomocnika z urzędu.

Zarządzeniem z dnia 10 sierpnia 2023 r., sygn. akt I ZI 33/23, E. S. została wezwana do uzupełnienia wniosku poprzez wykazanie, że ze względu na swoją

sytuację osobistą, majątkową i wysokość dochodów nie jest w stanie ponieść, bez uszczerbku dla utrzymania siebie i rodziny, kosztów ustanowienia pełnomocnika z wyboru. Ww. uzupełniła braki formalne pismem z dnia 8 września 2023 r.

Zarządzeniem z dnia 15 grudnia 2023 r., sygn. akt I ZI 33/23, na podstawie art. 135 § 4 p.p. odmówiono przyjęcia wniosku o wydanie zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej J. R. i B. D. - prokuratorów Prokuratury Rejonowej w W., z uwagi na oczywistą bezzasadność z uwagi na oczywistą bezzasadność wniosku.

Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2023 r. Sąd Najwyższy pozostawił bez rozpoznania wnioski E. S. o ustanowienie pełnomocnika z urzędu z uwagi na jego bezprzedmiotowość w związku z wydaniem zarządzenia o odmowie przyjęcia wniosku o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej ww. prokuratorów.

Zażalenie zarządzenie w przedmiocie odmowy przyjęcia wniosku o uchylenie immunitetu złożyła w dniu 15 stycznia 2024 r. E. S. Wniosła o uchylenie zaskarżonego zarządzenia i przyznanie pełnomocnika z urzędu oraz nadanie sprawie biegu.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Zażalenie nie zasługuje na uwzględnienie.

Kwestię immunitetu prokuratorskiego reguluje przepis art. 135 p.p., którego § 1 stanowi, że prokurator nie może być pociągnięty do odpowiedzialności karnej ani tymczasowo aresztowany bez zezwolenia właściwego sądu dyscyplinarnego. Sądowi Najwyższemu, jako sądowi właściwemu na podstawie art. 27a § 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, przysługuje uprawnienie do wstępnej kontroli wniosku o wyrażenie zgody na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej oraz odmowa jego przyjęcia w przypadku, gdy nie odpowiada on warunkom formalnym pisma procesowego określonym w Kodeksie postępowania karnego (art. 135 § 4 p.p.).

Jedną z okoliczności przemawiającą za zasadnością przyjęcia do rozpoznania rzeczonego wniosku jest przede wszystkim jego prawidłowe zainicjowanie, co związane jest z wymogiem zawartym w art. 13 k.p.k. Przepis ten

stanowi, że uzyskanie zezwolenia władzy, od którego ustawa uzależnia ściganie, należy do oskarżyciela. Należy zatem wpierw zainicjować postępowanie karne, a następnie wystąpić do sądu dyscyplinarnego o wydanie uchwały zezwalającej na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej. Dopiero bowiem uzyskanie statusu strony w postępowaniu karnym toczącym się o ten sam czyn, przeciwko tej samej osobie, daje podstawę do przyznania wnioskodawcy statusu strony w autonomicznym postępowaniu w przedmiocie zezwolenia na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej. W innym wypadku wydanie przez sąd dyscyplinarny uchwały w tym zakresie zostałoby niejako uczynione „in blanco” i byłoby zawieszone w próżni, co też stoi w sprzeczności z istotą postępowania, o którym mowa w art. 135 p.p.

Ponadto, zgodnie z art. 135 § 3 p.p., wniosek o zezwolenie na pociągnięcie prokuratora do odpowiedzialności karnej, jeżeli nie pochodzi od prokuratora, sporządza i podpisuje pełnomocnik będący adwokatem albo radcą prawnym. Przepisy te mają na celu zapewnienie stronie postępowania profesjonalnej reprezentacji w sprawie oraz dokonania obiektywnej oceny przez podmiot profesjonalny poprzez uznanie, że przesłanki do wystąpienia z wnioskiem zachodzą.

Przenosząc powyższe na kanwę niniejszej sprawy wskazać należy, że E. S. nie wykazała, iż posiada statusu strony, to jest oskarżyciela prywatnego lub oskarżyciela posiłkowego subsydiarnego, w sprawach przeciwko osobom posiadającym immunitet formalny, które zostały wskazane w treści niniejszego zarządzenia, a tylko taki status uprawniałby E. S. do złożenia wniosku o zezwolenie na pociągnięcie prokuratorów do odpowiedzialności karnej (tzw. uchylenie immunitetu formalnego prokuratora) i jego popierania. Istotnie, E. S. przedkładając Sądowi Najwyższemu wniosek o zezwolenie na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej prokuratorów J. R. oraz B. D., nie wskazała sygnatury sprawy karnej, której dotyczy przedmiotowy wniosek, jak również nie załączyła odpisu aktu oskarżenia skierowanego do sądu. Tymczasem nie jest rolą sądu dyscyplinarnego wypełnienie podstawowych obowiązków wnioskodawcy, który powinien dopełnić wszelkich wymogów formalnych inicjujących postępowanie immunitetowe przeciwko prokuratorowi. Przede wszystkim – co należy wyrażnie

podkreślić – obowiązkiem E. S. było wykazanie, że sprawa karna przeciwko wskazanym we wniosku prokuratorom zawisła przed sądem powszechnym.

Wykładnia językowa art. 13 k.p.k. nie pozostawia wątpliwości, że podmiot, który dąży do uzyskania zezwolenia na pociągnięcie do odpowiedzialności karnej osoby, co do której ustawa wymaga takiego zezwolenia, musi posiadać status oskarżyciela. Status taki np. prokuratorowi przysługuje z mocy ustawy, co wynika z art. 45 § 1 k.p.k., zaś w zakresie innych podmiotów, warunkiem jego uzyskania jest dokonanie czynności procesowej, jaką jest wniesienie aktu oskarżenia. Skutkiem wniesienia aktu oskarżenia jest zawisłość sprawy karnej przed określonym sądem powszechnym, z powodu oskarżenia przez określony podmiot – oskarżyciela prywatnego lub subsydiarnego. Przepisy dotyczące aktu oskarżenia, przewidziane zarówno dla skargi prywatnej (art. 487 k.p.k.), jak i subsydiarnej (art. 55 § 1 k.p.k. w zw. z art. 332 i art. 333 § 1 k.p.k.), przewidują określone wymogi formalne, których spełnienie przez oskarżyciela pozwala dopiero na stwierdzenie, jakie zachowanie objęte jest skargą zasadniczą i jaka jest jego podstawa dowodowa. Jak wynika z danych znajdujących się w aktach, żaden akt oskarżenia spełniający wymogi przewidziane we wskazanych przepisach, nie został skierowany przeciwko wymienionym we wniosku prokuratorom.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Najwyższy postanowił jak na wstępie.

[M. T.]

(r.g.)